

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 3 listopada 2015 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. stwierdził, że E. L. nie podlega od dnia 23 marca 2015 roku ubezpieczeniom społecznym, tj. ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu oraz wypadkowemu jako pracownik w (...) o Profilu Katolickim (...) w A. oraz w (...) Zakład (...) w A. u płatnika składek J. S. (1).

/decyzja k. 11 -14 akt ZUS/.

W dniu 3 grudnia 2016 roku wnioskodawczyni wniosła odwołanie od powyższej decyzji, żądając jej zmiany poprzez ustalenie, że od dnia 23 marca 2015 roku podlegała obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu.

/odwołanie k. 2-5/.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, wywodząc jak w uzasadnieniu decyzji.

/odpowiedź organu rentowego na odwołanie k. 8-10/.

Zainteresowany J. S. (1) przyłączył się do odwołania wnioskodawczyni, zaś pełnomocnik ZUS wniósł o oddalenie odwołania

/oświadczenie zainteresowanego oraz pełnomocnika ZUS protokół rozprawy z dnia 22 listopada 2016 roku /.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

E. L. urodziła się (...). Posiada wykształcenie wyższe. Ukończyła Akademię (...) i K. B. w Ł. na Wydziale Kompozycji, Teorii (...), Rytmiki i (...) Artystycznej na kierunku Kompozycji i (...) w zakresie muzykoterapii. Ponadto ukończyła na Uniwersytecie (...) Wydział Nauk o Wychowaniu kierunek pedagogika w zakresie edukacja specjalna oraz Wydział Biologii i Ochrony (...) i uzyskała tytuł magistra w zakresie biologii środowiska.

/dyplom ukończenia licencjata k. 83, dyplom ukończenia studiów magisterskich – k. 47 akt ZUS/

Wnioskodawczyni ponadto uzyskała dodatkowe kwalifikacje i umiejętności poprzez uczestniczenie w różnych kursach. W 2003 roku ukończyła kurs masażu organizowany przez (...) Medyczny w Ł., uzyskując kwalifikacje masażysty. Z kolei w 2004 roku ukończyła podyplomowy kurs kwalifikacyjny w zakresie gimnastyki korekcyjno- kompensacyjnej organizowany przez (...) Medyczny w Ł., uzyskując kwalifikacje instruktora gimnastyki korekcyjnej. W tym samym roku ukończyła organizowany przez (...) Medyczny w Ł. kurs masażu uzyskując kwalifikacje specjalisty masażu leczniczego.

/dyplom ukończenia kursu masażu k. 107 akt ZUS, dyplom ukończenia gimnastyki korekcyjnej k. 103 akt ZUS, dyplom ukończenia specjalistycznego kursu masażu k. 105 akt ZUS,

W 2013 roku ukończyła kurs tworzenia indywidualnych programów edukacyjno - terapeutycznych dla uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego.

/zaświadczenie ukończeniu doskonalenia zawodowego nauczycieli z dnia 12 listopada 2013 roku k. 53 akt ZUS/

W okresie od 1 września 2007 roku do 31 sierpnia 2008 roku wnioskodawczyni pracowała w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej - filia Ł. jako instruktor terapii zajęciowej. Następnie w okresie od 1 sierpnia do 15 marca 2009 roku E. L. była zatrudniona w Spółce z o.o. (...) na stanowisku sprzedawca - kasjer. W okresie zaś od 4 maja 2010 roku do 30 października 2010 roku była zatrudniona w Towarzystwie (...) na Osiedlu” jako opiekun - wychowawca. Z

kolei w okresie od 1 sierpnia 2012 roku do 31 grudnia 2013 roku była zatrudniona w Przedsiębiorstwie Produkcyjno - Handlowo - Usługowym (...) sp. z o.o. jako sprzedawca - kasjer.

/świadectwo pracy z dnia 31 lipca 2008 roku k. 93 akt ZUS, świadectwo pracy z dnia 16 marca 2009 roku k. 95 akt ZUS, świadectwo pracy z dnia 30 października 2010 roku k. 97 akt ZUS, świadectwo pracy z dnia 5 stycznia 2014 roku k. 99 akt ZUS/ /

Od dnia 5 stycznia 2015 roku wnioskodawczyni podpisała porozumienie o współpracy z J. S. (1) o wykonywaniu obowiązków w zakresie fizjoterapii i masażów leczniczych w (...) Zakładzie (...), PI. (...), bezpłatnie w ramach wolontariatu.

/porozumienie o współpracy k. 87 akt ZUS/

W tym samym dniu wnioskodawczyni podpisała porozumienie o współpracy z J. S. (1) o wykonywaniu obowiązków w zakresie opieki pedagogicznej nad uczniami wymagającymi szczególnej opieki w (...) o Profilu Katolickim (...) A., ul. (...), bezpłatnie w ramach wolontariatu.

/porozumienie o współpracy k. 133 akt ZUS/

Następnie E. L. i J. S. (1) w dniu 23 marca 2015 roku zawarli umowę o pracę na czas nieokreślony, na stanowisko - pedagog, wskazując jako miejsce wykonywania pracy (...) o Profilu Katolickim (...) A., ul. (...), w niepełnym wymiarze czasu pracy 1/2 etatu, z wynagrodzeniem miesięcznym w kwocie 2.500,00 zł brutto, jako dzień rozpoczęcia pracy wskazano dzień 23 marca 2015 roku.

/umowa o pracę z dnia 23 marca 2015 roku k. 111 akt ZUS/

W tym samym dniu strony zawarły także umowę o pracę na czas nieokreślony, na stanowisko fizjoterapeuta, wskazując jako miejsce wykonywania pracy (...) Zakład (...), PI. (...), w niepełnym wymiarze czasu pracy 1/2 etatu, z wynagrodzeniem miesięcznym 2.500,00 zł brutto, jako dzień rozpoczęcia pracy wskazano dzień 23 marca 2015 roku.

/umowa o pracę z dnia 23 marca 2015 roku k. 57 akt ZUS/

Płatnik składek J. S. (1) prowadzi działalność gospodarczą pod nazwą (...) w A. przy ul. (...), która to została zarejestrowana w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 23 marca 1992 roku. Zainteresowany ponadto prowadzi (...) o Profilu Katolickim (...) w A., ul. (...) od dnia 1 września 2000 roku.

/wypis z CEiDzG – k. 17 akt ZUS, zaświadczenie o wpisie do ewidencji nr ew. G - (...) z dnia 10 maja 2000 roku k. 19 akt ZUS, aneks nr (...) do zaświadczenia o wpisie do ewidencji nr ew. G -1/2000z dnia 19 sierpnia 2005 roku k. 25 akt ZUS/

Gimnazjum Scholar i Niepubliczny ZOZ są to instytucje powiązane ze sobą. Zajmują się rehabilitacją i leczeniem dzieci. (...) jest to szkoła niepubliczna z uprawnieniami szkoły publicznej. Programowo szkoła podlega pod Kuratorium (...), nie podlega administracyjnie żadnej jednostce kościelnej. W szkole są trzy oddziały z liczbą uczniów między 15-20 w klasie. Rada Pedagogiczna szkoły liczy około 23-25 nauczycieli. Od 1 września 2015 roku było 34 uczniów, a w chwili obecnej jest ich 63. Na umowę o pracę zainteresowany zatrudnia około 5 nauczycieli, pozostałe osoby mają inne formy zatrudnienia tj. umowy cywilno - prawne lub współpraca. Nauczyciel z pensum zarabia około 1860 zł. plus ewentualne dodatkowe wynagrodzenie za dodatkowe zadania. Placówka zajmuje się dziećmi z autyzmem i dlatego w gimnazjum pracują osoby mające wykształcenie i kwalifikacje do pracy z takimi dziećmi. W ciągu roku szkolnego jest takich osób około 4-5 w zależności od ilości dzieci i rodzaju ich dysfunkcji.

/ przesłuchanie zainteresowanego z dnia 1 lutego 2017 roku – 00:17:30 – 00:18:59 w zw. z wyjaśnieniami z dnia 22 listopada 2016 roku 00:01:58 - 00:34:44/.

Zainteresowany przed zatrudnieniem wnioskodawczynie nie znał jej wcześniej. Wnioskodawczynie o pracy w obu tych palcówkach dowiedziała się od znajomej, która prowadziła u zainteresowanego muzykoterapię, ale ze względu na podeszły wiek nie mogła tam dłużej pracować. W grudniu 2014 roku E. L. złożyła swoje CV, a od stycznia 2015 roku zaczęła pracować jako wolontariuszka.

/ przesłuchanie wnioskodawczynie z dnia 1 lutego 2017 roku – 00:18:59- 00:19:5; zeznania zainteresowanego z dnia 1 lutego 2017 roku – 00:17:30 – 00:18:59 w zw. z wyjaśnieniami z dnia 22 listopada 2016 roku 00:01:58 - 00:34:44/.

Wnioskodawczynie zgodziła się na współpracę z J. S. (1) w ramach wolontariatu, wykonując swoje czynności w gimnazjum i w (...), ponieważ miała długą przerwę w zatrudnieniu z uwagi na urlop macierzyński w związku z urodzeniem drugiego dziecka. Podjęcie takiej współpracy było dla ubezpieczonej formą praktyki i wdrożenia się. Ponadto J. S. (1) obiecał jej popisanie umowy o pracę jeżeli się sprawdzi. Zainteresowany natomiast zdecydował się na współpracę, a później na zawarcie umowy o pracę, ponieważ wnioskodawczynie miała odpowiednie wykształcenie oraz ukończone kursy, które pozwalały na pracę zarówno w zakresie nauczania przedmiotu jak i pracę z dziećmi niepełnosprawnymi. Zatrudnienie wnioskodawczynie powodowało, że zainteresowany nie musiał zatrudniać trzech czy czterech innych specjalistów.

/ przesłuchanie wnioskodawczynie z dnia 1 lutego 2017 roku – 00:16:46 – 00:17:30 w zw. z wyjaśnieniami z dnia 5 lipca 2016 roku 00:02:58 – 00:11:40; przesłuchanie zainteresowanego z dnia 1 lutego 2017 roku – 00:17:30 – 00:18:59 w zw. z wyjaśnieniami z dnia 22 listopada 2016 roku 00:01:58 - 00:34:44/.

Zaświadczenie lekarskie z dnia 18 marca 2015 roku stwierdza brak przeciwwskazań zdrowotnych do wykonywania przez wnioskodawczynie pracy na stanowisku pedagoga.

/orzeczenie lekarskie k. 59 akt ZUS/.

E. L. w ramach zatrudnienia w (...) o Profilu Katolickim (...) w A. odbyła szkolenie w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy w dniu 23 marca 2015 roku

/karta szkolenia wstępnego k. 61 akt ZUS/.

Zaświadczenie lekarskie z dnia 19 marca 2015 roku stwierdza brak przeciwwskazań zdrowotnych do wykonywania przez wnioskodawczynie pracy na stanowisku rehabilitanta.

/orzeczenie lekarskie k. 113 akt ZUS/.

E. L. w ramach zatrudnienia w (...) Zakład (...) w A. odbyła szkolenie w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy w dniu 23 marca 2015 roku.

/karta szkolenia wstępnego k. 115 akt ZUS/.

W ramach obowiązków pracowniczych w (...) o Profilu Katolickim (...) w A., wnioskodawczynie prowadziła zajęcia dydaktyczno - wychowawcze. Było to 18 godzin tygodniowo. Był ustalony harmonogram pracy i wnioskodawczynie wymieniała się z drugim pedagogiem. Wnioskodawczynie współpracowała z dyrekcją odnośnie tworzenia zajęć dla dzieci na drugi semestr dla dzieci specjalnej potrzeby. W gimnazjum była w pracy w poniedziałki od 8 do 13.00 zaś w czwartek i piątek od godziny 8 do 12 lub do 13. Wnioskodawczynie prowadziła terapię z dziećmi autystycznymi oraz różne zajęcia lekcyjne tj. z przyrody, biologii, geografii. Na pracę z jednym dzieckiem niepełnosprawnym wnioskodawczynie poświęcała od 3 do 5 godzin dziennie. Wnioskodawczynie prowadziła zajęcia wyrównawcze z synem J. S. (2), które wcześniej prowadziła K. K.. Ponadto wnioskodawczynie była nauczycielem wspierającym dla syna B. A., który jest chory na padaczkę. Wnioskodawczynie często spotykała się z B. A. około dwa razy w tygodniu z uwagi na jej syna. Obok wnioskodawczynie nauczycielem wspierającym syna B. A. była K. K.. Jak wnioskodawczynie przestała pracować, nauczycielem wspierającym była nadal K. K. oraz wychowawczynie dziecka.

/ przesłuchanie wnioskodawczyni z dnia 1 lutego 2017 roku – 00:16:46 – 00:17:30 w zw. z wyjaśnieniami z dnia 5 lipca 2016 roku 00:02:58 – 00:11:40; zeznania świadka J. S. (2) z dnia 5 lipca 2016 roku 00:23:29 -00:27:46, zeznania świadka B. A. z dnia 5 lipca 2016 roku 00:28:37 - 00:32:41; przesłuchanie zainteresowanego z dnia 1 lutego 2017 roku – 00:17:30 – 00:18:59 w zw. z wyjaśnieniami z dnia 22 listopada 2016 roku 00:01:58 - 00:34:44, zeznania świadka K. K. z dnia 1 lutego 2017 roku 00:03:00 - 00:10:01; harmonogram pracy pedagoga szkolnego k. 135 akt ZUS , dziennik zajęć na rok szkolny 2014/2015 k. 67- 73 /

W (...), w ramach umowy o pracę ubezpieczona zajmowała się fizjoterapią, wykonywała masaże, pomagała w ćwiczeniach zgodnie z zaleceniami rehabilitanta, zajmowała się terapią ruchową dzieci i młodzieży z gimnazjum i z liceum. W (...) była 3 dni w tygodniu, w poniedziałek, wtorek i środę. W poniedziałek była od 15 do 18, we wtorek od 8 do 14, a w środę od 8 do 16. Nie istnieje ewidencja pacjentów których przyjmowała w (...). W ramach godzin pracy wymieniała się z fizjoterapeutami. Razem z wnioskodawczynią w tym czasie pracowała A. N. na stanowisku fizjoterapeutki. W razie nieobecności A. N. wnioskodawczyni zastępowała ją.

/ przesłuchanie wnioskodawczyni z dnia 1 lutego 2017 roku – 00:16:46 – 00:17:30 w zw. z wyjaśnieniami z dnia 5 lipca 2016 roku 00:02:58 – 00:11:40, zeznania świadka A. N. 00:15:54 - 00:22:59; przesłuchanie zainteresowanego z dnia 1 lutego 2017 roku – 00:17:30 – 00:18:59 w zw. z wyjaśnieniami z dnia 22 listopada 2016 roku 00:01:58 - 00:34:44; harmonogram pracy fizjoterapeutów k. 135 akt ZUS /

Płatnik w ramach zatrudnienia w (...) o Profilu Katolickim (...) w A. wypłacił E. L. wynagrodzenia w następującej wysokości:

- w marcu 2015 roku - 634,26 zł netto (795,45 zł brutto);
- w kwietniu 2015 roku - 1813,10 zł netto (2500 zł brutto);
- w maju 2015 roku - 1.871,58 zł netto;

/listy płac k. 75 -81 akt ZUS/.

Płatnik w ramach zatrudnienia w (...) Zakład (...) w A. wypłacił E. L. wynagrodzenia w następującej wysokości:

- w marcu 2015 roku - 579,61 zł netto (795,45 zł brutto);
- w kwietniu 2015 roku - 1767,10 zł netto (2500 zł brutto);
- w maju 2015 roku - 1.806,79 zł netto;

/listy płac k. 121 -129 akt ZUS/.

Przed wnioskodawczynią nikt nie był zatrudniony w Gimnazjum na stanowisku pedagoga oraz nikt nie był zatrudniony w (...) na stanowisku rehabilitanta. Bezpośrednio po zaprzestaniu świadczenia pracy przez E. L. płatnik nikogo nie zatrudnił ani w jednej ani w drugiej jednostce. W szkole rozdzielił zajęcia między pozostałych nauczycieli, zaś z niektórych zajęć zrezygnował, natomiast w (...) część zajęć powierzył do wykonania praktykantom oraz dotychczas pracującym fizjoterapeutom.

/przesłuchanie zainteresowanego z dnia 1 lutego 2017 roku – 00:17:30 – 00:18:59 w zw. z wyjaśnieniami z dnia 22 listopada 2016 roku 00:01:58 - 00:34:44; zeznania świadka A. N. 00:15:54 - 00:22:59; zeznania świadka B. A. z dnia 5 lipca 2016 roku 00:28:37 - 00:32:41; zeznania świadka E. B. 00:45:12 - 00:46:12/

O ciąży wnioskodawczyni dowiedziała się na początku kwietnia 2015 roku. E. L. pozostawała pod opieką dr M. S.. Wnioskodawczyni pierwszą wizytę u lekarza ginekologa miała 2 kwietnia 2015 roku i była wówczas w 12 tygodniu

ciąży. Kolejne wizyty miały miejsce w dniach: 14 kwietnia 2015 roku, 28 kwietnia 2015 roku, 20 maja 2015 roku, 10 czerwca 2015 roku, 23 lipca 2015 roku, 13 sierpnia 2015 roku, 10 września 2015 roku.

/przesłuchanie wnioskodawczynie z dnia 1 lutego 2017 roku – 00:16:46 – 00:17:30 w zw. z wyjaśnieniami z dnia 5 lipca 2016 roku 00:02:58 – 00:11:40, historia choroby str. 24 - k. 48; wynik badania laboratoryjnego z dnia 2 kwietnia 2015 roku k. 48, dwa sprawozdania z badania laboratoryjnego z dnia 2 kwietnia 2015 roku k. 48, wynik badania przeciwciał z dnia 2 kwietnia 2015 roku/

Od 29 kwietnia 2015 roku do 8 października 2015 roku wystawiane były wnioskodawczynie zaświadczenia o niezdolności do pracy z powodu choroby przypadającej w okresie ciąży.

/bezsporne/.

W okresie od dnia 20 maja do dnia 23 maja 2015 roku wnioskodawczynie przebywała w Instytucie Centrum (...) w Ł.” z rozpoznaniem zaburzenia psychiczne i choroby układu nerwowego wklajające ciążę, poród i połóg oraz inne choroby krwi i narządów krwiotwórczych oraz pewne zaburzenia mechanizmów odpornościowych wklajające ciążę, poród i połóg. Pacjentka wypisana na własną prośbę wbrew zaleceniom lekarza przed zakończeniem procesu diagnostyczno - leczniczego.

/karta informacyjna leczenia szpitalnego k. 32/

W dniu 28 września 2015 roku ubezpieczona urodziła syna J., W..

/odpis aktu urodzenia k. 36/.

Obecnie wnioskodawczynie wróciła do pracy w obu placówkach i świadczy pracę na takich samych warunkach finansowych jak poprzednio.

/przesłuchanie wnioskodawczynie z dnia 1 lutego 2017 roku 00:16:46 -00:17:30; zeznania świadka E. S. z dnia 22 listopada 2016 roku 00:36:44 - 00:44:14/.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje

Odwołanie wnioskodawczynie zasługuje, na tle zgromadzonego materiału dowodowego, na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 6 ust 1 pkt.1 i 13 ust 1 pkt.1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz. U. 2015 r. poz. 121), obowiązkowym ubezpieczeniem emerytalnym, rentowym, chorobowym i wypadkowym podlegają osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są pracownikami w okresie od dnia nawiązania stosunku pracy do dnia jego ustania.

Stosownie zaś do treści art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (tekst jednolity Dz. U. 2014 r. poz. 159), osobom tym, w razie choroby lub macierzyństwa, przysługują świadczenia pieniężne na warunkach i w wysokości określonych ustawą.

Natomiast, jak stanowi art. 4 w ust 1 i 2 ustawy zasiłkowej, ubezpieczony podlegający obowiązkowo ubezpieczeniu nabywa prawo do zasiłku chorobowego po upływie 30 dni nieprzerwanego ubezpieczenia chorobowego.

O uznaniu stosunku łączącego dwie strony za stosunek pracy rozstrzygają przepisy prawa pracy.

Według art. 22 § 1 k.p. przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem.

W orzecnictwie Sądu Najwyższego ugruntowany jest pogląd, że podleganie pracowniczemu ubezpieczeniu społecznemu jest uwarunkowane nie tyle samym faktem zawarcia umowy o pracę i opłacaniem składek ubezpieczeniowych, ale legitymowaniem się statusem pracownika rzeczywiście świadczącego pracę w ramach ważnego stosunku pracy. Sam bowiem fakt, że oświadczenia stron umowy o pracę zawierają określone w art. 22 kp formalne elementy umowy o pracę nie oznacza, że umowa taka jest ważna. Jeżeli bowiem strony umowy o pracę przy składaniu oświadczeń woli mają świadomość tego, że osoba określona w umowie o pracę jako pracownik pracy świadczyć nie będzie, a osoba wskazana jako pracodawca nie będzie korzystać z jej pracy i do podjęcia i wykonywania pracy nie doszło, a jedynym celem umowy było umożliwienie skorzystania ze świadczeń z ubezpieczenia społecznego, to umowę taką uważa się za zawartą dla pozorów - art. 83 § 1 kc. Umowa taka nie stanowi tytułu do objęcia ubezpieczeniami społecznymi /por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 marca 2008 r. sygn. II UK 148/07, niepubl.; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 sierpnia 2005 r. sygn. II UK 321/04, opubl: Orzecnictwo Sądu Najwyższego Izba Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych rok 2006, Nr 11-12, poz. 190, str. 503; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego 2001 r. sygn. II UKN 244/00, opubl: Orzecnictwo Sądu Najwyższego Izba Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych rok 2002, Nr 20, poz. 496; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2010 r. sygn. II UK 204/09, LEX nr 590241/.

O tym zatem, czy strony istotnie nawiązały stosunek pracy stanowiący tytuł ubezpieczeń społecznych nie decyduje samo formalne zawarcie umowy o pracę, wypłata wynagrodzenia, przystąpienie do ubezpieczenia i opłacenie składki, wystawienie świadectwa pracy, ale faktyczne i rzeczywiste realizowanie elementów charakterystycznych dla stosunku pracy, a wynikających z art. 22 § 1 k.p. /por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 6 lutego 2013 r. sygn. III AUa 804/12, LEX nr 1312046/.

W orzecnictwie Sądu Najwyższego znajduje także potwierdzenie stanowisko, że korzystanie ze świadczeń z ubezpieczenia społecznego na skutek podlegania obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu samo w sobie nie może być określone jako sprzeczne z prawem lub mające na celu obejście prawa. Skorzystanie z ochrony gwarantowanej pracowniczym ubezpieczeniem społecznym jest bowiem legalnym celem zawierania umów o pracę /por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 2006 r. sygn. I UK 186/05, LEX nr 272575, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 lutego 2006 r. sygn. III UK 150/05, LEX nr 272551/. Jednocześnie w uzasadnieniu do wyroku z dnia 18 października 2005 r., wydanym w sprawie sygn. II UK 43/05, Sąd Najwyższy stwierdził, że zawarcie umowy o pracę w ustalonych w tej sprawie okolicznościach (to jest: świadomość ciąży, poprzednie wykonywanie tych samych obowiązków bez wynagrodzenia i objęcie ubezpieczeniem z tytułu prowadzonej działalności, krótkotrwałość "zatrudnienia", jak również ustalenie stosunkowo wysokiego wynagrodzenia za pracę), można uznać za sprzeczne z zasadami współzycia społecznego. Fakt, że cel zawarcia umowy o pracę w postaci osiągnięcia świadczeń z ubezpieczenia społecznego nie jest sprzeczny z ustawą, nie może jednak oznaczać akceptacji dla nagannych i nieobojętnych społecznie zachowań korzystania ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych, przy zawieraniu umów o pracę na stosunkowo krótki okres przed zajściem zdarzenia rodzącego uprawnienie do świadczenia z ubezpieczenia społecznego (np. urodzeniem dziecka) i ustaleniu wysokiego wynagrodzenia w celu uzyskania przez osobę ubezpieczoną naliczonych od takiej podstawy świadczeń z ubezpieczenia społecznego /opubl. OSNP 2006/15-16/251, OSP 2007/6/74/.

Także Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z dnia 14 maja 2014 r., w sprawie III AUa 1254/13 stwierdził, iż „zawierając umowę o pracę strony kierują się różnymi motywami indywidualnymi, które należy odróżnić od typowego celu tej czynności prawnej. W szczególności trudno uznać, że dążenie kobiety ciężarnej do uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego jest sprzeczne z prawem. Samo zawarcie umowy o pracę w okresie ciąży, nawet gdyby głównym motywem było uzyskanie zasiłku macierzyńskiego, nie jest naganne, ani tym bardziej sprzeczne z prawem. Przeciwnie, jest to zachowanie rozsądne i uzasadnione zarówno z osobistego, jak i społecznego punktu widzenia. Między innymi dlatego kobietom ciężarnym przysługuje ochrona przed odmową zatrudnienia z powodu ciąży, a odmowa nawiązania stosunku pracy, podyktowana taką przyczyną, jest traktowana jako dyskryminacja ze względu na płeć. Tym samym uzyskanie ochrony gwarantowanej pracowniczym ubezpieczeniem społecznym jest legalnym celem zawierania umów o pracę. Może ono być nawet głównym motywem wyboru świadczenia pracy w ramach stosunku pracy, zamiast wykonywania pracy na innych podstawach prawnych.”(LEX nr 1477215).

Do cech pojęciowych pracy, stanowiącej przedmiot zobowiązania pracownika w ramach stosunku pracy należą osobiste i odpłatne jej wykonywanie w warunkach podporządkowania. Zgodnie ze stanowiskiem judykatury stosunek ubezpieczeniowy jest następczy wobec stosunku pracy i powstaje tylko wówczas, gdy stosunek pracy jest realizowany. Jeżeli stosunek pracy nie powstał bądź też nie jest realizowany, wówczas nie powstaje stosunek ubezpieczeniowy, nawet jeśli jest odprowadzana składka na ubezpieczenie społeczne (wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia z dnia 17 stycznia 2006 roku III AUa 433/2005, Wspólnota (...)). Podleganie pracowniczemu tytułowi ubezpieczenia społecznego jest uwarunkowane nie tyle opłacaniem składek ubezpieczeniowych, ile legitymowaniem się statusem pracownika rzeczywiście świadczącego pracę w ramach ważnego stosunku pracy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2005 roku o sygn. akt II UK 43/05, OSNAPiUS rok 2006/15 – 16/251).

Zgodnie z art. 83 § 1 k.c. nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozoru.

Podkreślenia w tym miejscu wymaga, na co Sąd Najwyższy wielokrotnie zwracał uwagę, iż nie skutkuje w sferze prawa do świadczeń z ubezpieczenia społecznego tylko taka umowa o pracę, która nie wiąże się z wykonywaniem tej umowy, a zgłoszenie do ubezpieczenia następuje tylko pod pozorem istnienia tytułu ubezpieczenia w postaci zatrudnienia. Chodzi tu zatem o "fikcyjne" zawarcie umowy, gdzie następuje zgłoszenie do ubezpieczenia społecznego jako pracownika osoby, która w rzeczywistości pracy nie świadczyła (wyrok Sądu Najwyższego z 16 marca 1999 r. II UKN 512/98, opubl: OSNAPiUS rok 2000, Nr. 9, poz. 36; wyrok Sądu Najwyższego z 28 lutego 2001 r. II UKN 244/00, opubl: OSNAPiUS rok 2002, Nr. 20, poz. 496; wyrok Sądu Najwyższego z 17 grudnia 1996 r. II UKN 32/96, opubl: OSNAPiUS rok 1997, Nr. 15, poz. 275; wyrok Sądu Najwyższego z 4 sierpnia 2005 r. II UK 320/04, opubl: OSNAPiUS rok 2006, Nr. 7-8, poz. 122; wyrok Sądu Najwyższego z 4 sierpnia 2005 r. II UK 320/04, opubl: OSNAPiUS rok 2006, Nr. 7-8, poz. 122; wyrok Sądu Najwyższego z 25 stycznia 2005 r. II UK 141/04, opubl: OSNAPiUS rok 2005, Nr. 15, poz. 235, str. 712).

Z czynnością prawną pozorną mamy do czynienia wówczas, gdy występują, łącznie, następujące warunki: oświadczenie woli musi być złożone tylko dla pozoru, oświadczenie woli musi być złożone drugiej stronie, adresat oświadczenia woli musi zgadzać się na dokonanie czynności prawnej jedynie dla pozoru, czyli być aktywnym uczestnikiem stanu pozorności. Pierwsza i zasadnicza cecha czynności pozornej wyraża się brakiem zamiaru wywołania skutków prawnych, jakie prawo łączy z tego typu treścią złożonego oświadczenia. Jest to zatem z góry świadoma sprzeczność między oświadczonymi a prawdziwymi zamiarami stron, czyli upozorowanie stron na zewnątrz i wytworzenie przeświadczenia dla określonego kręgu (otoczenia), nie wyłączając organów władzy publicznej, że czynność o określonej treści została skutecznie dokonana. Jednakże zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, wyrażonym w wyroku z 14 marca 2001 roku (sygn. akt III UKN 258/00, opubl. OSNAP 2002/21/527), nie można przyjąć pozorności oświadczeń woli o zawarciu umowy o pracę, gdy pracownik podjął pracę i ją wykonywał, a pracodawca świadczenie to przyjmował. Nie wyklucza to rozważenia, czy w konkretnym przypadku zawarcie umowy zmierzało do obejścia prawa (art. 58 § 1 kc w związku z art. 300 kp).

O czynności prawnej mającej na celu obejście ustawy można mówić wówczas, gdy czynność taka pozwala na uniknięcie zakazów, nakazów lub obciążeń wynikających z przepisu ustawy i tylko z takim zamiarem została dokonana. Nie jest natomiast obejściem prawa dokonanie czynności prawnej w celu osiągnięcia skutków, jakie ustawa wiąże z tą czynnością prawną. Skoro z zawarciem umowy o pracę ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych wiąże obowiązek ubezpieczenia emerytalno-rentowego, chorobowego i wypadkowego, podjęcie zatrudnienia w celu objęcia ubezpieczeniem i ewentualnego korzystania ze świadczeń z tego ubezpieczenia nie może być kwalifikowane jako obejście prawa. W sytuacji, gdy wolą stron zawierających umowę było faktyczne nawiązanie stosunku pracy i doszło do świadczenia pracy za wynagrodzeniem, sama świadomość jednej ze stron umowy, a nawet obu stron, co do wystąpienia w przyszłości zdarzenia uprawniającego do świadczeń z ubezpieczenia społecznego, nie daje podstawy do uznania, że umowa miała na celu obejście prawa (wyrok SN z dnia 2 lipca 2008 roku, sygn. akt II UK 334/07, opubl. L.).

Podkreślić należy, iż stan ciąży sam w sobie nie stanowi przesłanki wyłączającej możliwość zawarcia umowy o pracę, a nawet odmowa zatrudnienia z tej przyczyny mogłaby podlegać ocenie z punktu widzenia przepisów o dyskryminacji.

Samo zawarcie umowy o pracę z kobietą w ciąży nie może być kwalifikowane jako społecznie naganne, nawet w sytuacji, gdy jej zachowanie obliczone było na uzyskanie w niedługim czasie świadczeń z ubezpieczenia społecznego przy faktycznym jednakże wykonywaniu obowiązków pracowniczych /por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 18 czerwca 2013 r. sygn III AUa 1302/12, LEX nr 1327481, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 sierpnia 2006 r. sygn. I UK 61/06, LEX nr 1001285/.

Z przeprowadzonego postępowania dowodowego wynika, że w niniejszej sprawie strony zawarły umowy o pracę, które stanowiły podstawę do zastosowania w/w regulacji i przyjęcia, iż wnioskodawczyni uzyskała prawo do świadczeń określonych w ustawie zasiłkowej. Jednakże, ważność tych umów została przez organ rentowy niesłusznie zakwestionowana. Niewątpliwie bowiem umowy o pracę z dnia 23 marca 2015 roku nie zostały zawarte dla pozorów, są ważne i nie ma do nich zastosowania przepis art. 83 k.c.

Po pierwsze podkreślić należy, iż zawarcie przedmiotowych umów o pracę nie miało na celu obejścia przepisów ustawy, gdyż osiągnięcie wskazanych przez organ rentowy celów jest zgodne z ustawą. Nawiązanie stosunku pracy powoduje konsekwencje prawne nie tylko w sferze prawa pracy, ale i w innych dziedzinach prawa. Jednym z takich skutków jest prawo do świadczeń z ubezpieczenia społecznego na wypadek ziszczenia się określonych w ustawie warunków. Skutek ten po ich spełnieniu powstaje z mocy prawa. Nie można zatem wiązać zawarcia umowy o pracę, choćby zmierzała wyłącznie do uzyskania świadczeń ubezpieczeniowych, z zamiarem obejścia prawa (por. wyrok Sądu Najwyższego z 4 sierpnia 2005 r. II UK 320/04, opubl: OSNAPiUS rok 2006, Nr. 7-8, poz. 122; zdanie odrębne do wyroku Sądu Najwyższego z 14 lipca 2005 r. II UK 278/04, opubl: OSNAPiUS rok 2006, Nr. 7-8, poz. 116).

Cel w postaci objęcia ubezpieczeniem społecznym i uzyskania z niego świadczeń nie jest bowiem sprzeczny z ustawą ani nie zmierza do jej obejścia, a przeciwnie - co zostało już wcześniej powiedziane - jest konsekwencją uzyskania statusu pracownika.

W świetle poczynionych w rozpoznawanej sprawie ustaleń faktycznych nie można mówić o pozorności oświadczeń woli w zawarciu umowy o pracę z E. L.. Celem działania stron było bowiem świadczenie pracy i uzyskiwanie wynagrodzenia, a także (ale nie jedynie) osiągnięcie innych korzyści, które prawo wiąże z istnieniem stosunku pracy, jak na przykład uzyskanie ochrony ubezpieczeniowej z tytułu macierzyństwa, choroby czy wypadku, ale również stażu emerytalnego.

Głównym celem zawarcia umowy o pracę jest nawiązanie stosunku pracy, a jedynie rezultatem i pośrednim celem zatrudnienia jest uzyskanie wskazanych korzyści.

W toku postępowania niewątpliwie dowiedziono, że wnioskodawczyni podjęła pracę i faktycznie ją świadczyła na rzecz zainteresowanego J. S. (1) prowadzącego (...) o Profilu Katolickim (...) w A. oraz (...) Zakład (...) w A.. Zainteresowany przed zatrudnieniem wnioskodawczyni zawarł na okres 3 miesięcy porozumienie o współpracy na zasadach wolontariatu w celu sprawdzenia kwalifikacji wnioskodawczyni. Wnioskodawczyni zgodziła się na współpracę z J. S. (1), ponieważ miała długą przerwę w zatrudnieniu z uwagi na urlop macierzyński. Podjęcie takiej współpracy było dla ubezpieczonej formą praktyki i wdrożenia się. Ponadto zainteresowany obiecał wnioskodawczyni, że podpisze z nią umowy o pracę jeżeli się sprawdzi, co faktycznie nastąpiło. Należy podkreślić, że wnioskodawczyni miała odpowiednie wykształcenie oraz ukończone kursy, które pozwalały na pracę zarówno w zakresie nauczania przedmiotu jak i pracę z dziećmi niepełnosprawnymi, to zaś sprawiało, że zainteresowany nie musiał zatrudniać trzech czy czterech innych specjalistów.

W ramach obowiązków pracowniczych w Gimnazjum (...) wnioskodawczyni prowadziła zajęcia dydaktyczno - wychowawcze. Było to 18 godzin tygodniowo. Była w pracy w poniedziałki od 8 do 13.00 zaś w czwartek i piątek od godziny 8 do 12 lub do 13. Wnioskodawczyni prowadziła terapię z dziećmi autystycznymi oraz różne zajęcia lekcyjne tj. z biologii, przyrody i geografii. Prowadziła zajęcia wyrównawcze z synem J. S. (2). Ponadto była nauczycielem wspierającym dla syna B. A., który jest chory na padaczkę. Wszystkie te okoliczności zostały potwierdzone zeznaniami świadków i Sąd Okręgowy nie ma wątpliwości co do tego, że praca była faktycznie świadczona.

Z kolei w ramach obowiązków pracowniczych w (...) Zakład (...) w A. ubezpieczona zajmowała się fizjoterapią, wykonywała masaże, pomagała w ćwiczeniach zgodnie z zaleceniami rehabilitanta, zajmowała się terapią ruchową dzieci i młodzieży z gimnazjum i z liceum. W (...) byłam 3 dni w tygodniu, w poniedziałek, wtorek i środę. Pracę świadczyła w poniedziałek od 15 do 18, we wtorek od 8 do 14 a w środę od 8 do 16. Brak było ewidencji pacjentów, których przyjmowała w (...), jednak świadek A. N. potwierdziła okoliczność pracy wnioskodawczyni w przedmiotowym zakładzie wskazując, że wzajemnie się zastępowały.

Wynagrodzenie ubezpieczonej zostało określone w obu jednostkach na poziomie 2.500 zł brutto miesięcznie. W ocenie Sądu nie było ono sztucznie zawyżone, choć wyższe od innych pracowników, zatrudnionych u zainteresowanego na podstawie umowy o pracę. Jednak w sytuacji wnioskodawczyni na tak określoną wysokość wynagrodzenia wpływ miał fakt, że posiada ona szerokie kwalifikacje i umiejętności. E. L. ukończyła Akademię (...) w Ł. na Wydziale Kompozycji, Teorii (...), Rytmiki i (...) Artystycznej na kierunku Kompozycji i (...) w zakresie muzykoterapii w 2004 roku. Ponadto ukończyła na Uniwersytecie (...) Wydział Nauk o Wychowaniu - kierunek pedagogika, w zakresie edukacja specjalna, w 2006 roku oraz Wydział Biologii i Ochrony (...) w 2011 roku i uzyskała tytuł magistra w zakresie biologii środowiska. Dodatkowo ukończyła kurs masażu, uzyskując kwalifikacje masażysty, podyplomowy kurs kwalifikacyjny w zakresie gimnastyki korekcyjno – kompensacyjnej, uzyskując kwalifikacje instruktora gimnastyki korekcyjnej oraz kurs masażu uzyskując kwalifikacje specjalisty masażu leczniczego. Zatem odpowiednie przygotowanie zawodowe pozwalało zainteresowanemu na powierzenie jej wielu zadań, bez potrzeby zatrudniania dodatkowego personelu.

Bezpośrednio po zaprzestaniu świadczenia pracy przez E. L. płatnik nikogo nie zatrudnił ani w jednej ani w drugiej jednostce. W szkole rozdzielił zajęcia między pozostałych nauczycieli, zaś z niektórych zajęć zrezygnował, natomiast w (...) część zajęć wykonywali odbywający naukę zawodu praktykanci, a część pozostali zatrudnieni fizjoterapeuci. ***Jednak po zakończeniu urlopu rodzicielskiego wnioskodawczyni powróciła do obu jednostek i pracuje na takich samych warunkach finansowych jak w momencie zatrudnienia.***

Powyższe okoliczności przemawiają za uznaniem tezy o faktycznym wykonywaniu pracy przez ubezpieczoną.

Podkreślić należy, iż organ rentowy nie przedstawił żadnych dowodów świadczących o tym, że umowa nie była faktycznie realizowana przez strony lub z przyczyn zdrowotnych leżących po stronie ubezpieczonej nie mogła być realizowana. Tymczasem w przypadku decyzji wyłączającej z ubezpieczeń społecznych to na organie rentowym spoczywa ciężar dowodu w rozumieniu art. 6 k.c.

Reasumując, w sprawie ustalono, że E. L. pracę w dniu 23 marca 2015 roku podjęła i faktycznie powierzone jej obowiązki pracownicze do czasu powstania niezdolności do pracy na skutek choroby wykonywała, zaś zainteresowany pracodawca świadczenie to przyjmował płacąc umówione wynagrodzenie, w tym także obciążające go wynagrodzenie za okres niezdolności do pracy. W postępowaniu wykazano realną potrzebę zatrudnienia wnioskodawczyni jako pracownika, jak również, iż stan zdrowia w dacie podejmowania pracy umożliwił jej realizację obowiązków pracowniczych. Ustalono także, że pracodawca dopełnił formalności związanych ze zgłoszeniem wnioskodawczyni do ubezpieczeń społecznych. Zgłoszenie dokonane zostało w obowiązującym terminie.

Powyższe okoliczności pozwalają na ustalenie, że strony umów łączył rzeczywisty stosunek pracy.

Na marginesie dodać można, iż zainteresowany przed podpisaniem umowy o pracę z zainteresowaną wiedział, że jest ona w ciąży. W przekonaniu sądu, wiadomość ta nie wpłynęła na decyzję stron co do zawarcia umowy o pracę, jednak, jak była już o tym mowa powyżej, działanie takie samo w sobie nie może być uznane za sprzeczne z prawem, jeśli umowa była realizowana faktycznie (jak w niniejszej sprawie), w odróżnieniu od podejmowania czynności pozornych, mających na celu jedynie uprawdopodobnienie świadczenia pracy.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., zaskarżoną decyzję ZUS zmienił orzekając jak w wyroku.

E.W.